

De vises sten

Du kender da historien om Holger Danske. Den vil vi ikke fortælle dig, men spørge om du fra den husker at »Holger Danske vandt det store Indieland østerud til verdens ende til det træ som kaldes solens træ«, som Christen Pedersen siger det; kender du Christen Pedersen? Det får være det samme at du ikke kender ham. Holger Danske gav der Præst Jon magt og værdighed over Indieland. Kender du Præst Jon? Ja, det kan også være det samme at du ikke kender ham, for han kommer slet ikke for her i historien. Du skal høre her om solens træ i »Indieland, østerud til verdens ende«, som de forstod det dengang, de der ikke havde læst geografi som vi har læst den. Men det kan nu også være det samme!

Solens træ var et prægtigt træ som vi aldrig har set det, og du heller aldrig vil få det at se. Kronen strakte sig flere mil rundt om, den var egentlig en hel skov. Hver af dens mindste grene var igen et helt træ, der var palme, bøg, pinje, platan, ja, alle de slags træer som findes rundt om i verden, skød her frem som smågrene på de store grene, og disse selv med deres bugter og knuder gjorde ligesom dale og høje. De var beklædt med et fløjlsblødt grønt der myldrede af blomster. Hver gren var som en udstrakt blomstrende eng eller den yndigste have. Solen skinnede herved med velsignede stråler, det var jo solens træ, og fuglene fra alle verdens kanter samlede sig her, fuglene fra det fjerne Amerikas urskove, fra Damaskus' rosenhaver, fra det indre Afrikas skovørken, hvor elefanten og løven bilder sig ind at de alene regerer; polarfuglene kom, og storken og svalen kom naturligvis også. Men fuglene var ikke de eneste levende skabninger som kom her, hjorten, egerne, antilopen og hundrede andre dyr med flugt og dejlighed var her hjemme. En stor duftende have var jo træets krone, og inde i den, hvor de allerstørste grene strakte sig som grønne højder, lå et slot af krystal med udsigt til alle verdens lande. Hvert tårn løftede sig som en lilje, man kunne gå op igennem stilken, for der var trappe indeni, så kan du jo nok forstå det, man kunne træde ud på bladene, det var balkoner, og øverst i blomsten selv var den dejligste, strålende rundsal, der ikke havde andet tag end den blå himmel med sol eller stjerner. Lige så herligt, på en anden vis, var der nede i slottets udstrakte sale. Her i væggene afspejlede sig den hele verden rundt om. Man kunne se alt hvad der skete så at man ikke behøvede at læse aviser, og dem havde de heller ikke her. Alt var at se i levende billeder, kunne man kun være over at se det, eller gad være over det, thi for meget er for meget, selv for den viseste mand, og her boede den viseste mand. Hans navn er så svært at udtale, du kan ikke udtale det, og så kan det også være det samme. Han vidste alt hvad et menneske kan vide og vil komme til at vide på denne jord. Hver opfindelse der var gjort og ville blive gjort, men heller ikke mere, for der er grænse for alt. Den vise kong Salomon var kun halvt så klog, og han var dog meget klog. Han herskede over naturkræfterne, over mægtige ånder, ja, døden selv måtte hver morgen bringe ham bud og liste over hvem der den dag skulle dø, men kong Salomon selv måtte også dø, og det var den tanke som tit forunderligt levende opfyldte granskeren, den mægtige herre på slottet i solens træ. Også han, ihvor højt han i visdom stod over menneskene, skulle engang dø, vidste han, hans børn skulle dø; som skovens løv ville de henfalde og blive støv. Menneskeslægten så han henvejre som bladene på træet, og nye kom i stedet, men bladene som faldt, voksede aldrig frem igen, de gik over i støv, i andre plantedele. Hvad skete med menneskene når dødens engel kom? Hvad var det at dø? Legemet gik i opløsning og sjælen

– ja, hvad var den? Hvad blev den? Hvorhen gik den? »Til det evige liv,« sagde religionens trøst, men hvorledes var overgangen? Hvor levede man og hvorledes? »I himlen deroppe!« sagde de fromme, »derop går vi!« – »Derop!« gentog den vise og så mod sol og stjerner. »Derop!« og han så fra jordens runde kugle at oppe og nede var ét og det samme, eftersom man stod på den svævende kugle. Og steg han op så højt jordens højeste bjerge løftede deres top, da blev den luft vi nede kalder klar og gennemsigtig, »den rene himmel«, et kulsort mørke, stramt som et klæde, og solen var at se gloende uden stråler, vor jord lå svøbt i en orangetåge. Begrænset var det for legemets øje, tillukket for sjælens med, hvor ringe var vor viden, selv den viseste vidste kun lidt af det vigtigste for os.

I slottets lønkammer lå den største jordens skat: »Sandhedens bog«. Blad for blad læste han i den. Det var en bog hvori ethvert menneske mægter at læse, men kun stykkevis, skriften sitrer for mangt et øje så at det ikke formår at stave ordene. På enkelte blade bliver ofte skriften så bleg, så forsvindende at der kun ses et tomt blad. Jo visere man er, des mere kan man læse, og den viseste læser det allermeste. Han vidste dertil at samle stjernelyset, sollyset, skjulte kræfters lys og åndens lys, ved dette forstærkede skin på bladene kom for ham endnu mere af skriften frem, men ved det afsnit i bogen hvis overskrift er: »Livet efter døden«, der blev ikke så meget som en tøddel at se. Det gjorde ham bedrøvet – skulle han ikke mægte her på denne jord at finde et lys hvorved det synliggjordes ham hvad her stod i Sandhedens bog?

Som den vise kong Salomon forstod han dyrenes sprog, han hørte deres sang og tale, men derved blev han ikke klogere herpå. Han udfandt kræfterne i planter og metaller, kræfter til at fjerne sygdomme, fjerne døden, men ikke tilintetgøre den. I alt hvad skabt var, og som han kunne nå, søgte han at finde lyset der mægtede at bestråle forvisningen om et evigt liv, men han fandt det ikke, Sandhedens bog lå for ham som med ubeskrevne blade. Kristendommen viste ham i Bibelen fortrøstningens ord om et evigt liv, men han ville læse det i *sin* bog, og i den så han intet.

Fem børn havde han, fire sønner, oplært som den viseste far kan oplære sine børn, og en datter, smuk, blid og klog, men blind, dog det syntes ikke at være hende et savn. Far og brødre var øjne for hende, og inderligheden var hende syn for sagn.

Aldrig havde sønnerne været længere fra slottets sale end træets grene strakte sig, søsteren endnu mindre. De var lykkelige børn i barndommens hjem, i barndommens land, i det dejlige, duftende solens træ. Som alle børn holdt de meget af at høre fortælle, og faren fortalte dem meget som andre børn ikke ville have forstået, men disse var nu også lige så kloge som hos os de fleste gamle mennesker. Han forklarede dem hvad de så i levende billeder fra slottets vægge, menneskenes dont og begivenhedernes gang i alle jordens lande, og tit ønskede sønnerne at være med derude og tage del i al den stordåd. Og faren sagde dem da at det var tungt og bitterligt i verden, den var ikke ganske som de så den fra deres dejlige barneverden. Han talte til dem om det skønne, sande og gode, sagde at de tre ting holdt verden sammen, og under det tryk disse led, blev til en ædelsten klarere end diamantens vand. Dens glans havde værd for Gud, den overstrålede alt og var egentlig den man kalder »de vises sten«. Han sagde dem at ligesom man gennem det skabte kom til vished om Gud, således kom man gennem menneskene selv til vished om at en sådan ædelsten fandtes. Mere kunne han ikke sige om den, mere vidste han ikke. Den fortælling ville nu for andre børn have været svær at forstå, men disse forstod den, og siden kommer nok de andre med.

De spurgte faren om det skønne, sande og gode, og han forklarede dem det, sagde dem så meget, sagde også at da Gud skabte menneskene af jord, gav han sin skabning fem kys, ildkys, hjertekys, inderlige Vorherres kys, og dem er det vi nu kalder de fem sanser. Ved dem bliver det skønne, sande og gode set, fornemmet og forstået, ved dem bliver det skattet, beskærmet og fremmet; fem sanseevner er givet indad og udad, rod og top, legeme og sjæl. Det tænkte de børn nu meget over, det var i deres tanke nat og dag. Da drømte den ældste af brødrene en dejlig drøm, og underligt nok, den anden bror drømte den også, og den tredje drømte den og den fjerde, hver af dem drømte lige et og det samme. Han drømte at han drog ud i verden og fandt de vises sten. Som en lysende flamme på hans pande strålede den da i morgenskæret han på sin pilsnare hest red tilbage over de fløjlsgrønne enge i hjemmets have ind i det fædrene slot, og ædelstenen kastede et så himmelsk lys og skær over bogens blade at det blev synligt hvad der stod skrevet om livet bag graven. Søsteren drømte ikke at komme ud i den vide verden, det kom hende ikke i tanke, hendes verden var hendes fars hus. »Jeg rider ud i den vide verden!« sagde den ældste, »prøve må jeg dog dens færd og tumle mig mellem menneskene; kun det gode og det sande vil jeg, med disse værner jeg om det skønne. Meget skal blive anderledes når jeg kommer med!« Ja, han tænkte kækt og stort, som vi alle gør det hjemme i kakkelovnskrogen før vi kommer ud i verden og prøver regn og rusk og tornebuske.

De fem sanser indad og udad var hos ham, som hos de andre brødre, højst udmærkede, men hver af dem havde især én sans der i styrke og udvikling overgik alle de andre. Hos den ældste var det synet, det skulle især komme ham til gode. Han havde øjne for alle tider, sagde han, øjne for alle folkefærd, øjne der kunne se lige ned i jorden hvor skattene lå, og lige ind i menneskenes bryst som om der kun var en glastrude for – det vil da sige, han så mere end vi kan se på kinden der rødmer og blegner, øjet der græder eller ler. Hjort og antilope fulgte ham til grænsen vesterpå, og der kom de vilde svaner og fløj mod nordvest, dem fulgte han, og så var han langt ude i den vide verden, langt fra farens land, der strakte sig: »østerud til verdens ende.«

Nå, hvor han spilede øjnene op! Der var meget at se, og det er altid noget andet at se stedet og tingen selv end at få det ved billeder, om disse er nok så gode, og de var overordentlig gode, de hjemme i hans fars slot. Han var nærvæd i det første øjeblik at tabe begge øjnene af forbavelse over alt det skrammel, al den fastelavnsrispynt der var stillet op som det skønne, men han tabte dem ikke, han havde anden bestemmelse for dem.

Grundigt og ærligt ville han gå til værks i erkendelse af det skønne, sande og gode, men hvorledes stod det til dermed? Han så at som oftest fik det hæslige buketter, hvor det skønne skulle have den, det gode blev tit ikke bemærket, og middelmådigheden blev beklappet og ikke beklapset. Folk så på navn og ikke på gavn, så på kjolen og ikke på manden, på kald og ikke på kaldelse. Det kunne nu ikke være anderledes.

»Ja, jeg må nok til at tage ordentlig fat!« tænkte han, og han tog fat. Men idet han søgte det sande, kom Djævelen, som er løgnens far og løgnen selv. Gerne havde han straks slået begge øjnene ud på seeren, men det var for groft; Djævelen går finere til værks, han lod ham søge det sande og se på det og på det gode med, men idet han så, blæste Djævelen ham en skæve i øjet, i begge øjnene, den ene skæve efter den anden, det var ikke godt for synet, selv for det bedste syn. Djævelen blæste så skæven op til den blev en bjælke, og så var det forbi med de øjne. Der stod da seeren som en blind mand midt i den vide verden, og

den stolede han ikke på. Han opgav sine gode tanker om den og om sig selv, og når man opgiver både verden og sig selv, ja, så er det forbi med en.

»Forbi!« sang de vilde svaner som fløj hen over havet østerpå, »forbi!« sang svalerne der fløj mod øster til solens træ, og det var ikke gode efterretninger for dem hjemme.

»Det er nok gået »seeren« dårligt!« sagde den anden bror, »men det kan vel gå »høreren« bedre!« Hørelsens sans var det som han især havde skærpet, han kunne høre græsset gro, så vidt havde han bragt det.

Hjertelig afsked tog han, red af sted med gode evner og gode forsætter. Svalerne fulgte ham, og han fulgte svanerne, og så var han langt fra hjemmet ude i den vide verden.

Man kan nu også have for meget af en god ting, det måtte han sande. Hørelsen hos ham var for stærk, han hørte jo græsset gro, men så hørte han også hvert menneskehjerte slå i glæde og i smerte. Det var for ham som om hele verden var et stort urmagerværksted hvor alle ure gik »dik, dik!« alle tårnure slog »ding, dang!« Nej, det var ikke til at døje! Men han holdt ørene stive så længe han kunne. Til sidst blev det for voldsomt for et ene menneske al den støj og det skrål. Der kom gadedrenge på tresindstyve år, det er ikke alderen der gør det, de skrålede op, det var nu til at le ad, men så kom sladderen, den hvislede gennem alle huse, stræder og gader, lige ud ad landevejen. Løggen var højrøstet og spillede herskab, narrebjælden ringede op og sagde at den var kirkeklokke. Det blev for galt for høreren, han stak fingrene ind i begge ører – men han hørte endnu falsk sang og ond klang, sladder og tjadder, sejhøldte påstande, ikke en sur sild værd, flagrede ved tungen så det sagde knæk, knæk! i den gode omgang. Der var lyd og lyder, bulder og skrald, udad og indad, bevar os! Det var ikke til at holde ud, det var alt for galt! Han stak fingeren dybere i begge sine ører, altid dybere, og så sprang trommehinden, nu hørte han ingenting, heller ikke det skønne, sande og gode, der hvor hørelsen skulle være bro til hans tanke, og han blev stille og mistænksom, troede ingen, troede til sidst ikke sig selv, og det er meget ulykkeligt. Han ville ikke finde og hjembringe den mægtige ædelsten, og han opgav det og sig selv med, og det var nu det allerværste. Fuglene som fløj østerpå, bragte bud herom til det nåede farens slot i solens træ; brev kom der ikke, der gik jo heller ingen post.

»Nu vil jeg prøve det!« sagde den tredje, »jeg har en fin næse!« og det var nu ikke fint sagt, men således talte han, og man må tage ham som han var, han var det gode humør, og han var poet, en virkelig poet, han kunne synge ud hvad han ikke kunne sige. Meget kom ham i tankegangen længe før hos de andre. »Jeg lugter lunt!« sagde han, og det var også lugtesansen der hos ham i høj grad var udviklet, og den han gav et stort område i det skønnes rige. »En holder af æbleduft og en holder af staldduft!« sagde han, »hver duftregion i det skønnes rige har sit publikum. Nogle føler sig hjemme i kippeluft ved den rygende tande i tællelyset, hvor snapsens stank blander sig med den slette tobaksrøg, andre sidder hellere i den kvalme jasminduft eller gnider sig med den stærke nellikeolie, den kan man fornemme. Nogle søger den friske søbrise, den raske kuling, eller stiger op på den høje bjergtop og ser ud over det travle småliv!« Ja, det sagde han. Det var som om han havde været ude i verden før, levet med menneskene og kendte dem, men han havde den klogskab i sig selv, den var poeten i ham, det Vorherre havde givet ham i skænk på vuggen.

Nu sagde han farvel til det faderlige hjem i solens træ. Han gik gennem hjemmets dejlighed, men udenfor satte han sig op på strudsen, der løber stærkere end en hest, og da han siden så de vilde svaner, svingede han sig op på ryggen af den stærkeste. Han holdt meget af

forandring, og så fløj han ud over havet til fremmede lande, med store skove, dybe søer, mægtige bjerge og stolte byer, og hvor han kom, var det som gik der et solskin hen over egnen; hver blomst og busk duftede mere stærk i fornemmelsen af at der var den nær en ven, en beskytter, der skattede og forstod den, ja, den forkuede rosenhæk løftede sine grene, udfoldede sine blade og bar den yndigste rose. Enhver kunne se den, selv den sorte, våde skovsnegl bemærkede dens dejlighed.

»Jeg vil give blomsten mit mærke,« sagde sneglen, »nu har jeg spyttet på den, andet kan jeg ikke gøre.«

»Sådan går det nok med det skønne i verden!« sagde poeten, og han sang en vise derom, sang den på sin måde, men ingen hørte på den. Derfor gav han trommeslageren to skilling og en påfuglefjer, og så satte han visen ud for tromme og slog den ud i byen i alle gader og stræder. Så hørte folk den og sagde at de forstod den, den var så dyb! Og nu kunne poeten synge flere viser, og han sang om det skønne, det sande og det gode, og de hørte derom i kippen hvor tællelyset osede, de hørte det i den friske kløvereng, i skoven og på den åbne sø. Det lod til at denne bror fik større held end de to andre havde det. Men det kunne Djævelen ikke lide, og så kom han straks med kongerøgelse og kirkerøgelse og al den hæderens røgelse der findes kan, og som Djævelen forstår at destillere, de allerstærkeste røgelser som kvæler alle de andre og kan gøre selv en engel tummelumsk, sagtens en stakkels poet. Fanden ved nok hvorledes han skal tage de folk! Han tog poeten med røgelse så at han blev rent henne i det, glemte sin sendelse, sit fædre hjem – alt, sig selv med, han gik op i røg og røgelse.

Alle småfugle, da de hørte det, sørgede og sang ikke i tre dage. Den sorte skovsnegl blev sortere endnu, ikke af sorg, men af misundelse. »Det var mig,« sagde han, »der burde være røget, for det var mig der gav ham idéen til hans berømteste vise, den for tromme om verdens gang! Det var mig der spyttede på rosen, det kan jeg skaffe vidner på!«

Men hjemme i Indiens land lød intet bud derom; alle småfugle sørgede jo og tav i tre dage, og da sørgetiden var omme, ja, så havde sorgen været så stærk at de havde glemt hvem de sørgede over. Således går det!

»Nu må nok jeg ud i verden og blive borte ligesom de andre!« sagde den fjerde bror. Han havde et lige så godt humør som den foregående, men han var ikke poet, og så havde han just grund til at have godt humør. De to havde bragt munterhed på slottet, nu gik den sidste munterhed. Synet og hørelsen er altid af menneskene blevet anset for de to betydeligste sanssevner, dem man især ønsker sig stærke og skærpede. De tre andre sanser bliver anset for mindre væsentlige, men det var slet ikke denne søns mening. Han havde især udviklet smagen i al den betydning den kan tages, og den har en stor magt og et mægtigt regimente. Den regerer over både hvad der går gennem munden og gennem ånden, derfor smagte han på hvad der var i pande og potte, i flaske og i kar. Det var det grove i embedet, sagde han. Hvert menneske var ham en pande det kogte i, hvert land et uhyre køkken, åndelig taget, det var det fine, og nu ville han ud at prøve det fine.

»Måske er lykken bedre for mig end den var for mine brødre!« sagde han. »Jeg tager af sted! Men hvilken befordring skal jeg tage? Er luftballonerne opdaget?« spurgte han sin far, der jo vidste om alle opdagelser der var gjort eller ville blive det. Men luftballonerne var ikke opdaget, ikke heller dampskibe og jernbaner. »Ja, så tager jeg en luftballon!« sagde han, »min far ved hvorledes de skal gøres og styres, det lærer jeg! Ingen kender opfindelsen, og

så tror de det er et luftsyn. Når jeg har brugt ballonen, brænder jeg den, derfor må du give mig med nogle stykker af den tilkommende opfindelse som kaldes kemiske svovlstikker!« Alt det fik han, og så fløj han, og fuglene fulgte længere med ham end de havde fulgt med de andre brødre, de gad nok have set hvorledes det gik med den flugt. Og altid kom der flere til, for de var nysgerrige, det var en ny fugl der fløj, troede de. Jo, han fik rigtignok følgeskab! Luften blev sort af fugle, de kom som en stor sky, som græshoppesværmen hen over Egyptens land, og så var han ude i den vide verden.

»Jeg har haft en god ven og hjælper i østenvinden,« sagde han.

»Østenvinden og søndenvinden, mener du!« sagde vindene, »vi har været to til at skifte, ellers var du ikke kommet nordvest!«

Men han hørte ikke hvad vindene sagde, og det kan også være det samme. Fuglene fulgte nu heller ikke med længere. Da de var allerflest, blev et par af dem kede af farten. Der var gjort for meget af den ting, sagde de. Han fik indbildninger, »det er slet ikke noget at flyve efter, det er ingenting! Det er flovt!« og så blev de tilbage, de blev allesammen tilbage; det hele var jo ingenting.

Og ballonen dalede ned over en af de største byer. Der satte luftskipperen sig på det højeste sted, det var kirkespiret. Ballonen gik til vejrs igen, det skulle den ikke. Hvor den blev af, var ikke godt at sige, men det er det samme, den var ikke opfundet.

Der sad han nu øverst på kirkespiret, fuglene fløj ikke til ham, de var kede af ham, og han var ked af dem. Alle byens skorstene røg og duftede.

»Det er altre der er rejst for dig!« sagde vinden; den ville nu sige ham noget behageligt. Nok så kæk sad han der og så ned på folk i gaderne, der gik én stolt af sin pengepose, én stolt af sin nøgle bagpå, uagtet han ikke havde noget at lukke op, én var stolt af sin kjole, der gik møl i, og én stolt af sin krop, der gik orm i.

»Forfængelighed! – Ja, jeg må nok snart ned at røre op i gryden og smage!« sagde han, »men her vil jeg dog sidde lidt endnu, vinden kildrer mig så dejligt på ryggen, det er en stor behagelighed. Jeg bliver siddende her så længe den vind blæser. Jeg vil have lidt ro. Det er godt at ligge længe om morgenen når man har meget at bestille, siger den dovne, men dovenskab er en rod til alt ondt, og ondt er der ikke i vor familie, det siger jeg, og det siger hver søn i gaden. Jeg bliver siddende så længe denne vind blæser, det smager mig!«

Og han blev siddende, men han sad på spirets vejrhane der drejede og drejede med ham så han troede at det stadig var den samme vind. Han blev siddende, og der kunne han sidde længe og smage.

Men i Indiens land i slottet på solens træ var der blevet tomt og stille, da brødrene således, den ene efter den anden, var draget bort.

»Det går dem ikke godt!« sagde faren, »aldrig bringer de hjem den lysende ædelsten, den findes ikke for mig, de er borte, døde –!« og han bøjede sig over Sandhedens bog, stirrede på det blad hvor han skulle læse om livet efter døden, men der var for ham intet at se og vide. Den blinde datter var hans trøst og glæde. Så inderlig kærlig sluttede hun sig til ham, for hans glæde og lykke ønskede hun at den kostelige juvel måtte findes og hjembringes. I sorg og længsel tænkte hun på brødrene, hvor var de? Hvor levede de? Så inderligt ønskede hun at kunne drømme om dem, men underligt nok, selv i drømme kunne hun ikke samles med dem. Endelig en nat drømte hun at deres stemmer klang til hende, de kaldte, de råbte ude fra den vide verden, og hun måtte derud, langt langt bort. Og dog dér syntes hun at være

endnu i sin fars hus, brødrene mødte hun ikke, men i sin hånd følte hun, brændte ligesom en ild, dog den smertede ikke, hun holdt den lysende ædelsten og bragte sin far den. Da hun vågnede, troede hun øjeblikkelig at hun endnu holdt den; det var om sin rok hun knugede hånden. I de lange nætter havde hun spundet uafladeligt, på tenen var en tråd finere end edderkoppens spind, menneskeøjne kunne ikke opdage den enkelte tråd. Hun havde vædet den med sine tårer, og den var stærk som et ankertov. Hun rejste sig, hendes beslutning var taget, drømmen måtte virkeliggøres. Det var nat, hendes far sov, hun kyssede hans hånd, tog så sin ten og bandt enden af tråden fast til farens hus, ellers ville jo hun, den blinde, aldrig kunne finde hjem igen. Tråden havde hun at holde sig til, den stolede hun på og ikke på sig selv og andre. Hun plukkede fire blade af solens træ, dem ville hun give til vind og vejr at bringe brødrene som brev og hilsen dersom hun ikke skulle møde dem derude i den vide verden. Hvorledes ville det vel der gå hende, det stakkels blinde barn? Dog hun havde den usynlige tråd at holde sig ved. Fremfor alle de andre havde hun i øje én evne: inderligheden, og det var ved den som om hun havde øjne lige ud i fingerspidserne og ører lige ind i hjertet. Og så gik hun ud i den tumlende, rumlende, underlige verden, og hvor hun kom, blev himlen solskinsklar, hun kunne fornemme den varme stråle, regnbuen spændte sig fra den sorte sky hen over den blå luft. Hun hørte fuglenes sang, hun fornemmede duft fra orange- og æblehaver så stærk at hun troede at kunne smage det. Bløde toner og dejlig sang nåede til hende, men også hyl og skrig. Sælsomt i strid med hinanden klang tanker og domme. Ind i hjertets kroge lød hjerteklangen og tankeklangen fra menneskene; det bruste i kor:

»Vort jordliv er kun regn og rusk,
en nat hvori vi græde!«

Men der lød også sangen:

»Vort jordliv er en rosenbusk
med solskin og med glæde.«

Og klang det bitterligt:

»Enhver kun tænker på sig selv,
den sandhed er os givet.«

Så lød til gensvar:

»Der går en kærlighedens elv
igennem jordelivet!«

Hun hørte jo nok ordene:

»Det hele her er bitte småt,
en vrage har hver side!«

Men hun fornemmede også:

»Der sker så meget stort og godt
som verden knap får vide!«

Og sang det rundt om i brusende kor:

»Gør nar af alt, le alting ud,
le med i hundeglammen!«

Så lød det inde i den blinde piges hjerte:

»Hold på dig selv, hold fast på Gud,
ske så hans vilje, amen!«

Og hvor hun i kredsen af mænd og kvinder, hos gamle og unge trådte op, lyste i sjælen erkendelsen af det sande, gode og skønne. Overalt hvor hun kom, i kunstnerens værksted, i den rige, festlige salon og i fabrikken mellem de snurrende hjul var det som om solstrålen kom, som strengen klang, blomsten duftede og den forfriskende dugdråbe faldt på det forsmægtende blad.

Men det kunne Djævelen ikke finde sig i. Han har nu mere end titusinde mands forstand, og så fandt han på at hjælpe sig. Han gik til sumpen, tog bobler af det rådne vand, lod syv dobbelt ekko af løgnens ord runge hen over dem, for det gjorde kraftigere. Han stødte i pulver betalte hædersvers og løgnagtige ligprædikener, så mange der var at finde, kogte dem i tårer som misundelsen havde grædt, strøede ovenpå sminke skrabet af en gusten frøkenkind og skabte heraf et pigebarn i skikkelse og bevægelse som den blinde, velsignelsesrige pige, »inderlighedens milde engel«, kaldte menneskene hende, og så havde Djævelen spillet gående. Verden vidste ikke hvem af de to der var den rigtige, og hvor skulle verden vide det!
»Hold på dig selv, hold fast på Gud,
ske så hans vilje, amen!«

sang den blinde pige i fuld fortrøstning. De fire grønne blade fra solens træ gav hun vind og vejr at bringe som brev og hilsen til hendes brødre, og hun var forvisset om at det ville opfyldes, ja også det ville blive opfyldt, at juvelen fandtes, den der overstrålede al jordisk herlighed. Fra menneskeheds pande ville den stråle til farens hus.

»Til min fars hus!« gentog hun, »ja, på jorden er juvelens leje og mere end forvisningen om den bringer jeg. Dens glød fornemmer jeg, den svulmer større og større her i min tillukkede hånd! Hvert lille sandheds korn nok så fint, som den skarpe vind dog førte og bar, opfangede jeg og gemte. Jeg lod det gennemtrænges af duften fra alt det skønne, i verden er så meget deraf, selv for den blinde. Jeg tog klangen af menneskets hjerteslag i det gode og lagde deri. Støvgran er kun det hele jeg bringer, men dog den søgte ædelstens støv i rig fylde, hele min hånd fuld har jeg!« og hun strakte den frem mod – faren. Hun var i hjemmet, med tankens flugt var hun nået derhen idet hun ikke slap den usynlige tråd til farens hus.

De onde magter fór med orkanens bulder hen over solens træ, trængte med et vindstød mod den åbne port ind i lønkammeret.

»Det henvejrer!« råbte faren og greb om hånden hun havde åbnet.

»Nej!« råbte hun i tryk bevidsthed, »det kan ikke henvejre! Jeg fornemmer strålen varme ind i min sjæl!«

Og faren så en lysende lue hvor det funklende støv fór ud fra hendes hånd hen over bogens hvide blad der skulle melde om visheden for et evigt liv. I blændende glans stod der en skrift, et eneste synligt ord kun, det ene ord:

Og hos dem igen var de fire brødre. Længsel efter hjemmet havde grebet og ført dem da det grønne blad faldt på deres bryst. De var kommet, trækfuglene fulgte og hjort, antilope og alle skovens dyr; de ville også tage del i glæden, og hvorfor skal ikke dyrene det når de kan? Og som vi ofte har set når solstrålen skinner gennem et hul i døren ind i den støvdampende stue, at der da drejer sig en skinnende støvsøjle. Således, men ikke plump og fattig som den, selv regnbuen er tung og ikke kraftig nok i farver mod det skue som viste sig her, således løftede sig fra bogens blad, fra det lysende ord *tro*, hvert sandheds korn med glansen af det skønne, med klangen fra det gode, strålende stærkere end ildsøjlen i natten da Moses

og Israels folk drog til Kanaanslandet; fra ordet *tro* gik håbets bro til alkærligheden i det uendelige.